

พระตรีมูรตี

พระศักดาเดวยะ

ก่อนจะถึงตรีมูรติ

एकं सद् विप्रा बहुधा वदन्ति

เอกํ สกฺ วิปฺรา พหฺธา วกนฺติ

“ สิ่งที่มีอยู่อย่างจริงแท้ (สत्) มีเพียงหนึ่งเดียว ผู้รู้เรียกสิ่งจริงแท้นั้นด้วยวิธีการหลายอย่าง คือ อัคนิ ยมะ มาตริศวา...” (ฤคเวทมนต์ทะเลที่ ๑ สุกตะที่ ๑๖๔ ฤคที่ ๔๖)

นั่นคือข้อความที่ปรากฏในคัมภีร์ทางศาสนา ที่เก่าที่สุดในโลก (ราว ๙๕๗ ปีก่อน พ.ศ. / ๑๕๐๐ปี ก่อนค.ศ.) แสดงว่าฤาษีในสมัยพระเวทยุคแรกสุดมองว่าสิ่งจริงแท้ซึ่งมีอยู่เพียงหนึ่งเดียว ได้ปรากฏให้เห็นเป็นเทพหลายๆ องค์ในสมัยพระเวท เทพเหล่านี้เป็นพลังอยู่เบื้องหลังธรรมชาติได้แก่ พระอัคนิ พระยม พระมาตริศวา เป็นต้น

ตรีมูรติ

วิวัฒนาการด้านความศรัทธา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิรพัฒน์ ประพันธ์วิทยา

พระตรีมูรติ

หนังสือเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ในมหามงคลวโรกาสทรงเจริญพระชนมายุ ๗๕ พรรษา

ดำเนินการจัดทำโดย

เทวสถาน โบสถ์พราหมณ์

๒๖๔ ถนนบ้านดินสอ แขวงเสาชิงช้า เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

โทรศัพท์ ๐๒-๒๒๒-๖๙๕๐

พิมพ์ครั้งที่ 1

มีนาคม ๒๕๔๖

दीर्घायुष्को भवतु महाराजा

शैवशास्त्रार्थोक्तं भाग्यं महाद्वारात्

१९९९/१९९९/१९९९/१९९९/१९९९

दीर्घायुष्को भवतु महाराजः।

शैवशास्त्रार्थोक्तं भाग्यं महाद्वारात्

१९९९/१९९९/१९९९/१९९९/१९९९

คำปรารภ

ในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระชนมพรรษา ๗๕ พรรษา ในปี ๒๕๔๕ นี้ คณะพราหมณ์และศาสนิกชนมีความ สำนึกในพระ มหากรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อคณะพราหมณ์ และศาสนิกชน ด้วยพระ องค์ทรงมีน้ำพระทัยในการดำรงพระองค์มั่น ในทศพิธราชธรรม และ ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณ อยู่เป็นเนืองนิจ ตลอดระยะเวลากว่า ๕๐ ปี ที่ทรง ครองราชสมบัติปกครองประเทศ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ย่อมเป็น ที่ประจักษ์แก่ใจของพองไทยทั้งชาติ ตลอดจนชนชาวต่างชาติที่ได้ มาฟังพระบรมโพธิสมภารเป็นอย่างดี อีกทั้งการเจริญพระชันษามาได้ ๗๕ พรรษา ซึ่งมากกว่าบุรพกษัตริย์ไทย ทุกพระองค์ เป็นด้วยพระบุญญาบารมี ที่ได้ทรง บำเพ็ญมาโดยไม่เห็นแก่ความเหนื่อย ยากพระวรกายแม้แต่น้อย ทรงดำรง อยู่ในพระมหาเศวตฉัตรเป็นมิ่งขวัญ ร่มเกล้าของพสกนิกร อยู่ในทุกวันนี้

ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณในฐานะข้าแผ่นดิน และใน ในฐานะพราหมณ์ที่ได้ทรงพระเมตตาชุบเลี้ยงให้รับใช้ได้เบื้องพระยุคลบาท ในการพระราชพิธีต่างๆ อยู่เป็นเนืองนิจ จึงมีดำริพร้อมใจกันที่จะสนองพระ เดชพระคุณในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตามพลังกำลังอย่างถึงที่สุด ในปีมหามงคลที่ได้ทรงเจริญพระชันษา ๗๕ พรรษา ในปีนี้ ซึ่งสอดคล้อง กับคติธรรมทางศาสนาพราหมณ์ในเรื่องอาศรมธรรม ด้วยพระชนมายุย่าง เข้าสู่อาศรมธรรมอันดับที่ ๔ สันยาสีซึ่งตามคติธรรม ได้พรรณนาถึงบุคคล ผู้ที่เพียบพร้อมด้วยวัยวุฒิ และคุณวุฒิด้วยบุคคลดังกล่าวได้สร้างสมคุณ งามความดีประกอบสัมมาอาชีวะผ่านความสำเร็จและความผิดหวังสั่งสม วิจารณ์ญาณจนผ่านพ้นชีวิตวิถิเป็นหลักมั่นคง ให้แก่ครอบครัวของตน ตลอดจนลูกหลานได้ฟังฟังปรึกษา เมื่อถึงคราวคับขันอุปถัมภ์ค้ำจุนให้ มั่นคงในการดำเนินไปข้างหน้า แม้แต่ตัวตนเองก็มั่นคงในธรรมไม่ตกต่ำ

พยุงให้มีสติและครองตนอย่างเป็นสุข

เมื่อประจักษ์ในข้อพิจารณาข้างต้น คณะพรหมณ์จึงมีฉันทานุมัติที่จะจัดสร้างองค์มหาเทพเพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติและพระบารมี ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้แผ่ไพศาล จึงดำริเห็นพ้องต้องกันว่า องค์เทพพระตรีมูรติ อันเป็นองค์รวมของมหาเทพทั้ง ๓ สมควรที่จะได้จัดสร้างขึ้นเพื่อน้อมเกล้าฯ ถวายในวโรกาสที่สำคัญนี้ เนื่องด้วยพระตรีมูรติเป็นการรวมของ พระอิศวร พระนารายณ์ พระพรหม อันเป็นธรรมเพื่อคุ้มครองโลกให้อยู่ด้วยความสันติสุข ทั้งการอุบัติของพระตรีมูรติ เพื่อนำพามนุษยชาติให้ดำรงอยู่ในศีลธรรมความดีเปลื้องทุกข์ปลดบาปให้บรรเทาเบาบาง และพร้อมตัวพร้อมใจที่จะเข้าถึงโมกษะในบั้นปลาย อนึ่งองค์พระประมุขของเราเองก็ทรงมีพระจริยาวัตรและพระราชกรณียกิจ ไม่แตกต่างจากองค์พระตรีมูรติแม้แต่น้อย นับแต่เกลิงถวัลย์พระไอศูรย์ราชสมบัติตราบเท่าทุกวันนี้ ก็ทรงนำพาประเทศและพสกนิกรสู่การพัฒนาโดยลำดับ ทรงเป็นแบบอย่างให้ข้าแผ่นดินได้เรียนรู้ และดำเนินตามฝ่าฟันวิกฤติและโอกาสมาไม่น้อยกว่ากึ่งศตวรรษ

การดำเนินการจัดสร้างได้รับความอนุเคราะห์จาก อาจารย์สุนทร วิไล ข้าราชการกรมศิลปากร ๗ เป็นผู้ออกแบบและปั้น ได้ดำเนินการหล่อเป็นทองคำมีน้ำหนัก ๓.๐๔๖๑ กิโลกรัม เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๕ ได้นิมนต์เจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ วัดสุวรรณาราม เป็นประธาน จุดเทียนชัย มีพระคณาจารย์ ๙ รูป นั่งปรกแผ่เมตตาจิตอธิษฐานให้ทองคำที่จะนำไปเทหล่อเป็นพระเทวรูปพระตรีมูรติ สะอาด เต็มไปด้วยพุทธานุภาพ และ เทวานุภาพ

ในวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๔๕ ได้นิมนต์เจ้าท่านประคุณ สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ วัดสัมพันธวงศาราม เป็นประธานเททอง เทวรูปพระตรีมูรติ

องค์เทวรูปพระตรีมูรติได้รับการแต่งเรียบร้อย พร้อมเข้าสู่พิธีเทวาภิเษกทางพุทธศาสนา ในวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ในพิธีมังคลาเทวาภิเษกครั้งนี้ ได้รับพระกรุณาจากเจ้าประคุณสมเด็จพระสังฆราช ๔ รูป คือ

สมเด็จพระพุฒาจารย์ วัดสระเกศ สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า วัดชนะ
สงคราม สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ วัดสุรรณาราม และสมเด็จพระ
มหาวิรวงศ์ วัดสัมพันธวงศาราม รับนิมนต์เพื่อมาเจริญพระพุทธมนต์ และ
อธิษฐานจิต แก่องค์เทวรูปทั้งน้อมรำลึก ถวายพระพรชัยมงคล ถวายพระ
บาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระคณาจารย์จำนวน ๒๗ รูปนั่ง อธิษฐาน
แผ่เมตตาจิต เป็น ๓ วาระ

การที่คณะพราหมณ์ ได้มีศรัทธานิมนต์พระคุณเจ้าเป็นอันมาก เพื่อ
มาเจริญพระพุทธมนต์และแผ่เมตตาจิต ก็ด้วยมีวิจารณ์ญาณที่จะเกื้อกูล
พระพุทธศาสนา และพระสงฆ์ให้เจริญในวัตรปฏิบัติยิ่ง ๆ ขึ้นไป โดยชุมนุม
พระสงฆ์ไม่ว่าจะมีพรรษากาลมากหรือน้อย ได้มาพบพานแลเห็นกัน
เพื่อให้ความปิติในธรรม ตลอดจนเป็นการเปิดโอกาสให้พระสงฆ์ได้สดับ
พระปริตรต่างๆ ในขณะที่แผ่เมตตาจิตน้อมใจถึงพระเมตตาคุณ พระปัญญา
คุณ และพระบริสุทธิคุณ ของพระบรมศาสดาพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ก่อเกิดกระแสธรรมที่จะดำรงตนเพื่อถอดถอนกองทุกข์ ตามแต่บารมีของ
แต่ละองค์ท่าน ทั้งปลุกเร้าให้กระแสดิจิตและกระแสธรรมนับแต่ครั้งสร้าง
พระนครโดยบุรพกษัตริราชเจ้าแห่งราชวงศ์จักรี ให้เจริญวัฒนา ยิ่งๆ ขึ้น
มาอีก เพื่อเป็นหลักชัยให้แก่ปวงพ้องชาวไทยได้พำนักพึ่งพิงเป็นเนืองนิตย์
ที่จะประกอบกรรมดี

การเชิญพราหมณ์บัณฑิตในแต่ละลัทธินิกาย ไม่ว่าจะเป็นไสวณิกาย
จากวัดพระศรีมหาอุมาเทวี ซึ่งเป็นพราหมณาจารย์จากประเทศอินเดีย
ตอนใต้ ไชยณพนิกายโดยการนำของท่านบัณฑิตวิทยธร สกกุลพราหมณและ
คณะพราหมณ์จากสมาคมฮินดูสมาช ซึ่งเป็นพราหมณาจารย์จากประเทศ
อินเดียตอนเหนือ ได้มาสาธยายพระเวทและประกอบพิธีกรรม ณ เทวสถาน
โบสถ์พราหมณ์ ในวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ถึง วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน
๒๕๔๕ อนึ่งการที่พราหมณาจารย์จากประเทศอินเดียทั้งตอนเหนือและ
ใต้ได้มาประกอบพิธีกรรมตามแบบอย่างของตน ย่อมเป็นบุญราศีของ
ศาสนิกชนที่เข้าร่วมพิธี ได้มีโอกาสร่วมพิธีกรรมที่เพียบพร้อม และ

หาชมได้ยาก ทั้งได้ฟังการสาธยายพระเวทอันศักดิ์สิทธิ์ บังเกิดจิตอันเป็น
กุศลดลใจให้ยึดอยู่แต่คุณความดี ทั้งมีกำลังที่จะฟันฝ่าไปให้ถึงโมกษะได้ใน
ที่สุด ในส่วนของคณะพราหมณ์เองก็เป็นการร่วมชุมนุมของทั้งสองนิกาย
และการร่วมมือกันของทั้งสองประเทศ คือไทย และอินเดีย ปรากฏให้เห็น
ถึงการสืบสานทางศาสนาพราหมณ์ที่ได้หยั่งรากฐานในดินแดนสุวรรณภูมิ
แห่งนี้การปฏิบัติบูชาที่ได้จัดขึ้น เป็นการทำให้คณะพราหมณ์ไม่ว่าจะเป็น
พราหมณ์อินเดียเหนือ พราหมณ์อินเดียใต้ และพราหมณ์ไทยได้ประกอบ
พิธีอันศักดิ์สิทธิ์ที่น้อยครั้งจักได้มีโอกาสทำขึ้น อีกทั้งยังเป็นการฟื้นฟูพิธี
กรรมที่น้อยครั้งที่จักได้มีอันเป็นมหามงคลเช่นนี้ขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง ความ
ปรีดาปราโมทย์ และปิติที่ได้บังเกิดขึ้นแก่พราหมณาจารย์ทุกท่านที่ได้ ประ
กอบพิธีและร่วมในพิธี ย่อมจะบังเกิดเป็นพลาณภาพให้แก่ละท่าน เป็นผู้นำ
ทางให้แก่ศาสนิกชน ด้วยความมีสติ ไม่หลงมกมาย เชื่อในการกระทำแต่
กรรมดี ละเลิกความชั่ว เตรียมตัวพร้อมที่จะเป็นผู้ดำเนินตาม ทางที่พระ
ผู้เป็นเจ้าของได้ดำเนินเป็นตัวอย่าง และเข้าถึงปรมาตมอันในเบื้องปลาย

การจัดสร้างองค์พระตรีมูรติในวโรกาสนี้เป็นการร่วมมือร่วมใจ
ของพสกนิกรชาวไทยทุกหมู่เหล่า เป็นการแสดงถึงความผสมผสานกลม
เกลียวของพุทธและพราหมณ์ กุศลเจตนาเพื่อจะถวายพระพรชัยมงคล
แด่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้ทรงพระเจริญเป็นมิ่งขวัญแก่เหล่า
พสกนิกรชาวไทย และผู้มาพึ่งพระบรมโพธิสมภารไปตราบนานเท่านาน
ทั้งบุญกุศลที่เหล่าผู้มีจิตศรัทธาได้ร่วมกันจัดสร้างองค์เทวรูปพระตรีมูรติ
ย่อมจะเป็นที่ประจักษ์แก่ทุก ๆ ท่าน ขององค์พระตรีมูรติได้โปรดประทานพร
ให้ทุก ๆ ท่านมีแต่ความวัฒนา โรคาพาธไม่กล้ากราย ประกอบกิจการ
ใดสมมโนปณิธานทุกเมื่อ เทอญ

โอม ศานติ ศานติ ศานติ

สารบัญ

หนังสือเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ในมหามงคลวโรกาสทรงเจริญพระชนมายุ ๗๕ พรรษา

พระตรีมูรติ

	หน้า
ตรีมูรติ การวิวัฒนาการด้านความคิด	2
คำสวดบูชาเทพต่างๆ และ เทพที่ตตาเตรยะ	22
ตรีมูรติ	28
หลักการถ่ายถอดภาษาสันสกฤตด้วยอักษรไทย	52
โครงการสร้างเทวรูปพระตรีมูรติ	57
สุนัขพันธุ์อินเดียนที่ใช้เป็นแบบในการปั้นรูป	74
ประมวลภาพงานพระตรีมูรติ	79
เกียรติคุณประกาศ	104
รายนามผู้บริจาคเงินและทองคำร่วมสร้างเทวรูปพระตรีมูรติ	105

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิรพัฒน์ ประพันธ์วิทยา บรรณาธิการ

เทวสถานโบสถ์พราหมณ์ กรุงเทพมหานคร จัดพิมพ์ พุทธศักราช ๒๕๔๖

Śrīmadguruśāstrīyāya namaḥ ।

स्त्रीमद्गुरुशस्त्रीयै नमः

শ্রীমদ্গুরুশাস্ত্রীয়ায় নমঃ ।